

بررسی تاثیر شأن درس ادبیات بر ترغیب دانش آموزان به کتابخوانی

فرصتی که در کتاب‌های درسی مغفول می‌ماند

سعیده علمبرگ

یگانه چیزی می‌شناختم که با سن و تحصیلم مناسب بود و آن را دوست می‌داشتم. کتاب «تاریخ ادبیات کودکان ایران» را که ورق می‌زیم، مملو از خاطراتی از زبان افرادی نقل شده که بعدها به سرشناسان تاریخ ایران بدل شدند. بی‌سلیقتی در گزینش لایه بسیاری که در جریان کتب ادبیات مدرسه نیستند، حضور نویسندگان درجه اول و شاعران بزرگ معاصر در کتاب‌های درسی را از بدیهیات تلقی می‌کنند، اما واقعیت این است که نام بسیاری از نویسندگان و شاعران معاصر کشور در کتاب‌های درسی نیست.

ادبیات و نثر دانش آموزان اهمیت ادبیات فقط در موضوع و معنا و پیام آن نیست، این روزها که مخصوصا با گسترش فضای مجازی غلط‌آمیزی همه جابه‌چشمی خورد کمرنگ شدن جایگاه ادبیات در نظام آموزشی هر چه بیشتر به چشم می‌آید. یاد معلم‌ان ادبیات که بگذریم، گاه حتی معلم‌ان دروس دیگر هم از وضعیت نثر دانش آموزان گلایه دارند و معتقدند، وضعیت کتابخوانی آنقدر خراب است که دانش آموز حتی مفاهیم ساده را، چه به صورت شفاهی و چه کتبی به سختی منتقل می‌کند. در این باره حمزه صراطی دبیر جغرافیا می‌گوید: «نثر بچه‌های امروز ضعیف است، این را از نوشتار گنگ و پر از غلط نگاشتی در دوره‌های امتحان هم درمی‌یابیم. البته استفاده زیاد از تابلت و موبایل هم در حاد شدن این معضل بی‌تاثیر نیست. امام‌معتقد ادبیات‌مدرسه در این باره خیلی می‌تواند موثر باشد و با توجه به شرایط نسل امروز باید جدی‌تر به آن پرداخت، اما شاهدیم که ساعات آموزش کم شده و از سوی دیگر دروس املاز پر نام درسی حذف شده است.»

ادبیات کسالت‌بار مدرسه یکی از کار کردهای اصلی شعر و داستان در گذشته، جنبه سرگرم‌کنندگی آنها بود، شاهنامه‌خوانی هزار و یک شب‌خوانی، در شب‌های طولانی زمستان، زیر لحاف کرسی‌های چهل تکه، خاطره مشترک نسل‌های پیش از ماست. این وجه سرگرم‌کننده ادبیات در کنار نکات پندآموز متون ادبی، راهی بود برای آموزش. اما آیا کتاب‌های درسی در دوره جدید نیز به این وجه سرگرم‌کننده توجه کرده‌اند؟ واقعیت این است که در این کتاب‌ها هر چه بیشتر دنبال شعرها داستان‌های معاصر و متونی آموزشی که با حال و هوای زمانه

این روزها با گسترش فضای مجازی و شیوع غلط‌آمیزی؛ کمرنگ شدن جایگاه ادبیات در نظام آموزشی هر چه بیشتر به چشم می‌آید. از معلم‌ان ادبیات که بگذریم گاه حتی معلم‌ان دروس دیگر هم از وضعیت نثر دانش آموزان گلایه دارند و معتقدند آنها حتی قادر به انتقال مفاهیم ساده نیز نیستند

ما بخوانند و جذاب باشند، می‌گردیم کمتر می‌یابیم. رضا شمس، دبیر ادبیات دوره متوسطه می‌گوید: «یکی از مشکلات مادر مواجهه با کتاب‌های درسی ادبیات این است که شاهدیم؛ خیلی اوقات دانش آموزان به درس گوش نمی‌دهند. مطالب کلاس برایشان کسل‌کننده است.»

در حالی که در برخی کشورهای توسعه‌یافته، رمان‌های مهم به عنوان کتاب درسی در کلاس ادبیات خوانده می‌شود، در ایران به سختی می‌توان ردی از ادبیات داستانی در کتاب‌های درسی و هزار و یک شب‌خوانی، در شب‌های طولانی زمستان، زیر لحاف کرسی‌های چهل تکه، خاطره مشترک نسل‌های پیش از ماست. این وجه سرگرم‌کننده ادبیات در کنار نکات پندآموز متون ادبی، راهی بود برای آموزش. اما آیا کتاب‌های درسی در دوره جدید نیز به این وجه سرگرم‌کننده توجه کرده‌اند؟ واقعیت این است که در این کتاب‌ها هر چه بیشتر دنبال شعرها داستان‌های معاصر و متونی آموزشی که با حال و هوای زمانه

این کارشناس ارشد و معلم ادبیات می‌گوید: «اگر کتاب‌های درسی ادبیات بتوانند در حوزه ادبیات داستانی خوب عمل کنند، نه تنها دانش آموزان به ادبیات علاقه‌مند می‌شوند بلکه در سال‌های بعد ما شاهد گسترش کتابخوانی در کشور خواهیم بود و چه بسا به اهداف غایی ادبیات و جریان بخشیدن ادبیات در زندگی مردم دست پیدا خواهیم کرد.» در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته دنیا، ادبیات را بستری برای همدلی می‌دانند و از آن به عنوان ابزاری برای کاهش تفاوت‌ها استفاده می‌کنند. شمس، به نقل از مقدمه کتاب ادبیات درسی مدارس کانادا می‌گوید: «آنها ادبیات را برای زندگی می‌دانند و وسیله‌ای که با آن مفاهیم و الای سیاسی اجتماعی و مذهبی به بچه منتقل می‌شود و به وسیله آن حس زیبایی‌شناسی دانش آموزان تقاده می‌شود.»

جای خالی هارمونی یکی از مهمترین انتقادهایی که به کتاب‌های درسی می‌شود نوازان بین دروس است. کافی است که یک کتاب ادبیات را باز کنید و ببینید که در آن از هر دری سخن رانده شده، یک متن فاخر در کنار نثری سبک. مریم مشرف‌استادزبان ادبیات‌فارس دانشگاه شهیدبهشتی در مقاله‌ای در مورد کتاب‌های درسی آنها را تکه پارهای کتاب‌هایی فاخر توصیف می‌کند. به طوری که بچه‌ها نمی‌توانند این تکه پارها را به‌هم پیوند دهند. گاهی قرار گرفتن متون فاخر در کنار متونی که غنای چندانی ندارد این شائبه را در دانش آموزان ایجاد می‌کند که برخی از متن‌ها برای پر شدن صفحات خالی به کتاب اضافه شده‌اند.

کتاب‌های درسی که پاره می‌شوند در همین باره محمد رضا یوسفی، نویسنده ادبیات کودک و نوجوان، درباره کیفیت کتاب‌های درسی ادبیات در انتقال غنای ادبیات فارسی و کمک به آموزش زبان و رسم الخط صحیح فارسی به کودکان و نوجوانان به این‌سانا گفته است: «کتاب‌های درسی ما در حوزه داستان و شعر به ندرت با متخصصان در میان گذاشته می‌شود. به ندرت متخصصان درباره کتاب‌های درسی نظر می‌دهند. چون بر اساس آن چه من شنیدم و پیگیر شدم؛ آموزش و پرورش کتاب‌های اول، دوم و سوم دبستان را به صورت مزاییده به تیم‌هایی که مورد قبول خودشان هستند، می‌دهند؛ یعنی فضا کتاب کلاس سوم دبستان را به یک فرد می‌دهند، او مبلغی می‌گیرد تا آن را تولید کند، آن فرد افراد دیگری را انتخاب می‌کند، آن‌ها این داستان‌ها را انتخاب می‌کنند و می‌نویسند و آن جاقطعا یک شورای بررسی هم دارند. این روند تولید خیلی فاجعه‌آمیز است.»

او ادامه می‌دهد: «شما به ندرت یک نویسنده و شاعر حرفه‌ای در میان آن‌ها می‌بینید. یک سال که اسم رحماندوست بین آن‌ها بود، من از او سوال کردم که آیا او این شعرها را تایید کرده، که گفت اصلا نبوده است، ولی اسمش را گذاشته‌اند. در کل آموزش و پرورش این طرز عمل می‌کند. برای همین است که هیچ وقت در فهرست نویسندگان نام حرفه‌ای‌ها دیده نمی‌شود.»

این نویسنده سپس به نحوه انتخاب داستان از شاهنامه برای کتاب درسی اشاره و اظهار کرد: «مثلا در خصوص انتخاب داستان از شاهنامه، کسی که می‌خواهد این را انتخاب کند انگار کینه‌ای با شاهنامه دارد که از مجموعه داستان‌های شاهنامه رستم و سهراب را انتخاب می‌کند و شاهنامه‌فرز زندگی ترویج می‌شود. حالا شمار نظر بگیرد که یک پسر ایرانی می‌خواهد با شاهنامه آشنا شود، با پدری روبرو می‌شود که فرزندش را می‌کشد. حتی در حوزه داستان‌های دینی هم سراغ آثاری می‌روند که معلم باید خیلی آن‌ها را توضیح بدهد. شاهنامه ده‌ها داستان شگفت‌انگیز دارد اما از آن‌ها رستم و سهراب را انتخاب می‌کنند، علتش این است که آن فرد یا شناخت کافی ندارد یا با شاهنامه خصومتی دارد و می‌خواهد شاهنامه در ذهن بچه‌ها نشست نکند.»

یوسفی با بیان این که ادبیات کودک و نوجوان اساسا محوریت دولتی دارد افزود: «برای همین بچه‌ها برخلاف دوره ما وقتی امتحان شان را می‌دهند، کتاب‌های درسی را پاره پاره می‌کنند و آن را در جیب‌های خود می‌کنند و این کتاب‌های درسی مثل یک دمل چرکین روی دست بچه‌ها است که به محض این که امتحان تمام می‌شود این دمل را پرت می‌کنند و این فاجعه است.»

از گوشه و کنار

تمدید اعزام به خدمت تکنوری‌ها تا اول آذر

سردار تقی مهری، رئیس سازمان وظیفه عمومی نیروی انتظامی گفت: مشمولانی که در تکنور سال ۹۹ شرکت کردند یعنی فارغ‌التحصیلان نیمه اول سال ۹۸ هستند و برگ اعزام به خدمت‌شان برای ماه‌های مهر و آبان است اما قصاد ادامه تحصیل دارند تا بدست داشتن کارت شرکت در تکنور به پلیس ۱۰۰ مراجعه کنند تا اعزام به خدمت‌شان تا ۹ ماه تمدید شود.

فیشینگ اطلاعات با تله لوازم التحریر ارزان

با باز شدن مدارس، کلاهداران با موضوع فروش لوازم التحریر ارزان قیمت، اقدام به ارسال لینک‌های جعلی و هدایت کاربران به درگاه‌های فیشینگ بانکی برای سرقت اطلاعات بانکی شهروندان و خالی کردن حساب آن‌ها می‌کنند. به گزارش ایسنا، یکی از شرکدهای جمع‌آوری اطلاعات کاربران سایت‌های فیشینگ است. رصد فضای مجازی سایت‌هایی جعلی را نشان می‌دهد که برای ارائه خدمات به کاربران، اطلاعات حساب افراد را جمع‌آوری و از این اطلاعات سوءاستفاده کرده یا آن را در اختیار دیگران قرار می‌دهند.

تکذیب مرگ ۳ جوان به سبک بازی نهنگ آبی

سرهنگ ساداتی، معاون اجتماعی فرماندهی انتظامی مازندران گفت: سن نفر از چهار جوان اهل ساکن شهرستان‌های اصفهان، ایذه، خوزستان و اردبیل حین شادمانه منقعه شاد سواحل محمودآباد غرق شدند. در حالی که بیشتر عنوان شده بود افراد به قصد خودکشی به سبک بازی نهنگ آبی در دریای مازندران اعلام کرد که برابر فرماندهی انتظامی مازندران اعلام کرد که برابر حادثه، این چهار جوان که در یک بازی اینترنتی به نام قهرمانان موبایلی به صورت مجازی با یکدیگر آشنا و برای تفریح به شهرستان محمودآباد سفر کردند و حین شنا دچار سانحه شدند.

اعلام قیمت واکسن آنفلوآنزا برای گروه‌های پرخطر

مدیر کل دارو و مواد تحت کنترل سازمان غذا و دارو، قیمت واکسن آنفلوآنزا برای گروه‌های پرخطر با ارز دولتی را «۴۰ تا ۵۰ هزار تومان» اعلام کرد. حیدر محمدی گفت: امسال برای گروه‌های پرخطر ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار و برای سایر گروه‌ها تعداد ۱۰ میلیون واکسن در نظر گرفته شده است.

کشف ۳۰ هزار لیتر آب معدنی تاریخ گذشته

رئیس کلانتوری ۱۷۵ باقر شهر از کشف ۳۰ هزار لیتر آب معدنی تاریخ گذشته در انبار فروشگاه‌های در حوالی باقرشهر خبر داد. خبرگزاری میزان - سرهنگ داوود آقازاده گفت: یازدهم شهریور ماه دو شهروند به کلانتوری ۱۷۵ باقرشهر مراجعه و اعلام کردند که تعداد قابل توجهی آب معدنی از شخصی که مالک فروشگاه‌های است، خریداری کرده‌اند. اما آب معدنی‌ها تاریخ گذشته است. در بررسی‌های اولیه مشخص شد که این شخص تاریخ آب معدنی‌ها را با دستگاه تغییر داده و تاریخ جدید زده است.

اعلام کف و سقف قیمت قبر در بهشت زهرا

سعید خال، مدیرعامل سازمان بهشت زهرا (س) با اشاره به انتشار آگهی‌هایی درباره فروش میلیاردی قبر در بهشت زهرا، گفت: کمترین قیمت قبر با ارائه خدمات حدود ۶۰۰ هزار تومان و بالاترین قیمت قبر ۲۰ میلیون تومان است. هنگامی که قیمت قبوری در بهشت زهرا بالای ۲۰ میلیون تومان باشد، مشخص است که کلاهبرداری است.

فوت ۱۱۷ بیمار کروناوی دیگر

سخنگوی وزارت بهداشت با بیان اینکه طی شبانه‌روز گذشته ۲۱۵۲ بیمار جدید مبتلا به کووید ۱۹ در کشور شناسایی و ۱۱۱۶ نفر از آنها بستری شدند، گفت که در طول ۲۴ ساعت گذشته، ۱۱۷ بیمار کووید ۱۹ جان خود را از دست دادند. به گفته سیماسادات لاری، بر اساس آخرین اطلاعات کرونا در کشور استان‌های تهران، مازندران، گیلان، قم، اصفهان، خراسان رضوی، آذربایجان شرقی، کرمان، خراسان شمالی، سمنان، یزد، زنجان و قزوین در وضعیت قرمز قرار دارند. سخنگوی وزارت بهداشت همچنین گفت: استان‌های آذربایجان غربی، البرز، فارس، لرستان، هرمزگان، اردبیل، بوشهر، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، خراسان جنوبی، مرکزی، ایلام، چهارمحال و بختیاری، گلستان و خوزستان در وضعیت هشدار قرار دارند.

جدیدت راندارند و از گذاشتن ماسک خسته شدند، در این صورت چطور از یک کودک ۷ ساله انتظار داشته باشیم تا این موضوع را رعایت کند؟ اگر قرار است که مدارس باز شوند، لازمه آن وقت گذاشتن برای توجیه و توضیح بیشتر برای کودکان در زمینه رعایت پروتکل‌ها است. وی با اشاره به احتمال افزایش شیوع کرونا در هفته‌های آینده، ادامه داد: «به دلیل سفرها در تعطیلات اخیر، اورژانس و بخش‌های بیمارستان را با وجود آن که میزان بیماران نسبت به دو هفته‌ی قبل کم شده، کاملا آماده کردیم و منتظر بیک بعدی هستیم. بولی باید بدانیم که هیچ کدام قابل پیش‌بینی نیست. اتفاقی که در این چند ماه برای کادر درمان افتاد این بود که یک مدت شیوع ویروس افزایش پیدا کرد و میزان درگیری بین کادر درمان هم زیاد شد و بعد که این میزان شیوع کاهش پیدا کرد، این افراد یک استراحتی کردند و دوباره وارد پیک بعدی شدند، اما اگر این پیک تداوم داشت ما به شدت دچار مشکل می‌شدیم و اکنون شرایطی شده که بین هر پیک نیروها استراحتی می‌کنند.»

دانش آموزان عامل چرخش ویروس بین خانواده‌ها هستند

و نوجوانان که از طریق مدارس آلوده می‌شوند، مجهرتر نیز شده‌اند. رئیس بیمارستان سینا با هشدار به والدین دانش آموزانی که به مدرسه می‌روند، بیان کرد: «ما باید بدانیم که احتمال آلودگی و انتقال ویروس در کودکان و بزرگسالان با هم هیچ تفاوتی ندارد و این ویروس یک خطر بالقوه‌ای است که همه را تهدید می‌کند و تنها راهکار مسئله این است که فعالیت‌های منطقی را در شرایط بسیار ایمن انجام دهیم.» طالب پور افزود: «والدین فرزندان خود را توجیه کنند که ماسک بزنند و دستورالعمل‌ها را رعایت کنند، حتی وسایل شخصی برای آنها تعریف کنند که در مدرسه اصلا وسایل شخصی مثل خودکار و پاک‌کن از هم‌کلاسی‌های خود قرض نگیرند و تاکید کنند که این ویروس به راحتی بای مبالغاتی انتشار پیدا می‌کند. اگر به کودکان درست آموزش دهیم و آنها درست رعایت کنند، دیگر دلیلی وجود ندارد که ریسک میزان شیوع بالا رود. اما مسئله این است که کودکان برای رعایت دستورالعمل‌ها این جدیت را ندارند، چون حتی بسیاری از بزرگسالان هم این

رئیس بیمارستان سینا:

با گذشت سه روز از آغاز سال تحصیلی جدید و بازگشایی مدارس در همه مناطق کشور، انتقادات و اما و اگرهای زیادی در خصوص تاثیر برپایی حضوری کلاس‌های درس و افزایش شیوع کرونا مطرح است. به طوری که روز گذشته محسن حاجی میرزایی، وزیر آموزش و پرورش گفت که با توجه به بررسی‌های انجام شده تصمیم بر این شد که برای حضور دانش آموزان در مدارس الزام نباشد. از سوی دیگر در آخرین اظهار نظر‌ها، محمد طالب پور، رئیس بیمارستان سینا نیز کودکان را ناقص‌های بسیار خوبی دانست و گفت: «این موضوع بیش از اینکه برای خود کودکان خطرناک باشد، برای والدین آنها پرخطر خواهد بود و حتی باعث چرخش این ویروس از طریق بچه‌ها بین خانواده‌های مختلف هم می‌شود.» طالب پور به خبرگزاری ایلنا گفت: «از طرفی بیمارستان ما بخش اطفال ندارد و موارد مربوط به کودکان را به بخش اطفال دانشگاه تهران از جاع می‌دهیم، سیستم تریاژ بیمارستان اطفال دانشگاه تهران قاعدتا باید برای پذیرش احتمالی اطفال